Ч. 93 Пятниця 26 цьвітня (8 мая) 1896. Рік VI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік зр 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

(Дальша дебата над реформою виборчою.)

Виключенє від вибору.

При §§. 20 і 20 а), котрі містять в собі постанови о виключеню від активного, взглядно від пасивного права вибору, виступив пос. Кронаветтер против постанови, після котрої ті, що дістають запомогу з публичної добродїйности, мають бути виключені від права виборчого. — Пос. Ґрос домагав ся, щоби резервістам, покликаним до вправ войскових було забезпечене пасивне право вибору. — Пос. Гофман жадав, щоби взагалї особи в чинній службі войсковій мали право пасивного вибору.

Міністер др. Ріттнер: Як вже правительство в комісиї заявило, не розходить ся тут о введенє якоїсь нової засади. Засаду, що особи войскові серед всяких обставин мають бути виключені від активного і пасивного права виборчого, признано від самого початку нашої конституциї і розходило ся лиш о то, щоби при ухвалюваню сего проєкту приміняти ту засаду до нового устрою войскового. Коли розходить ся о то, щоби усунути всякі непорозуміня, то заявляю іменем правительства, що внесенє пос. Ґроса може бути приняте без всякого спротивленя. За то мушу з цїлою рішучостию заявити ся против дальше ідучих внесень, отже і против внесеня пос. Гофмана.

Пос. Свожіль сказав, що войскових людий виключають від права виборчого задля удержаня строгої дисциплїни у войску. Дивно же єму видає ся, що цивільним урядникам надає ся право вибору. Урядники не на то, щоби служили якимсь партиям, котрі, як н. пр. лїберальна партия на Мораві воюють найпоганїйшими способами.

Пос. Перґельт виступив в обороні лїберальної партиї і против сказаня пос. Свожіля, що лїберальна партия на Мораві складає ся з Нїмцїв жидів і ренеґатів. В молодоческій лїзї єсть також богато жидів. Чехи впрочім мають в своїм таборі у великій части імена як Герольд, Лянґ і т. д., котрі скорше нагадують їх походженє від Германа, князя Херусків, як від якогось ческого князя, під котрим Чехи зайшли до Чехії.

Перепалка з Шнайдером.

Пос. Шнайдер став доказувати, що всї кривди, які містять ся в сїм проєктї реформи виборчої, не суть ще так великі, щоби дорівнали тій несправедливости, яка стала ся людскости тим, що в сїм законї нема нїякої постанови що-до виборчого права жидів. Бесїдник наводив відтак нїмецкого фільософа Фіхтого, котрий між иншим сказав: Щоби надавати жидам права горожаньскі, на то не виджу иншого способу, лиш хиба той, щоби їм одної ночи повідрізувати голови і приправити другі, в котрих би не було анї слїду якогось жидівства. Бесїдник доказував дальше, що найславнїйші люди з давен давна були противні жидам. Впрочім справа жидівска не дасть ся залагодити скасованем активного і пасивного права вибору. Справа жидівска закінчить ся способом, який буде одинокий в історії людскости. Коли Магомет свого часу міг ширити іслам огнем і мечем, то.... Президент: Я досить мав терпеливости, таких висказів супротив рівноуправнених горожан держави не можу допустити.— По сїм розпочалась довша суперечка межи пос. Шнайдером а президентом, котрий три рази мусїв упоминати бесїдника і загрозив єму відобранем голосу. — Шнайдер обговорював відтак социялїстичні кандидатури при виборах і сказав, що социялїстично-демократична партия думає ставити якє кандидатів дванайцять жидів, а лиш двох людий. Наконець поставив бесїдник одно внесенє в справі караня надужить при виборах, а друге внесенє, щоби всїх хрещених і нехрещених жидів виключити від активного і пасивного права вибору. — Президент: Передовсїм мушу висказати жаль, що тут, де розходить ся о поважну роботу, ставить ся такі внесеня, котрих не можна уважати за щось иншого, як хиба лиш за злий жарт. — Пос. Шнайдер: За кілька лїт будете і ви антисемітом.

Наконець приступлено до голосованя і ухвалено §. 20 та §. 20 а) з поправкою Ґроса. Всї инші поправки відкинено.

При §. 27, в котрім містять ся постанови що-до виставлюваня карт леґітимацийних, ставив пос. Гофман внесенє, після котрого не лиш виборцї з більшої посілости, але всї виборцї мають діставати леґітимациї виставлені на імя і місце вибору управненого до вибору. Сю поправку принято.

На тім закінчено засїданє і настала з причини відкритя угорскої вистави перерва в засїданях Палати послів, котра потягнула ся аж до 4 мая.

---

9)

З КРАЮ ЗОЛОТА і ДИЯМАНТІВ.

ОБРАЗКИ З ПОЛУДНЕВО-АФРИКАНЬСКИХ РЕПУБЛИК.

Після

Дра А. Цімермана, Шмайсера, Е. Вебера і др.

зладив К. ВЕРБЕНКО.

(Дальше).

VI.

Йоганнесбурґ і вїзд до него. — Початок міста. — Треба уміти зловити щастє. — Околиця міста і єго жителї. — Доми і житє в Йоганнесбурзї. — Управа міста.

Вже на цїлу годину перед тим, заким поїзд стане на двірци в Йоганнесбурзї, їде ся безустанно межи двома рядами фабрик. В раннім сьвітлї зоріючого дня виглядають комини, що підносять ся високо в гору, як би якісь духи. Підїхавши близше, видко цїлу масу будинків, руштовань, шоп з карбованої бляхи, телєґрафічні і телефонові дроти, величезні купи румовища, заносить димом, чути крик і стукіт в млинах, де мелють а радше розтовкають камінь на золото; громади муринів ідуть до роботи — отсе вступний образ до „цариці Віватерсранду“, краю, „де пливуть білі води“, до столиці краю золота.

До недавна про сей край не знали в цїлій Европі майже нїчого; навіть в школах при науцї ґеоґрафії ледви згадувало ся, що в полудневій Африцї єсть якась республика, або може й дві, бо й того докладно не знало ся. А у нас можна було таки заложити ся, що найлїпший ученик, котрий готов здати матуру з відзначенєм, не буде знати, як називає ся столиця Трансвалїї. Про якийсь Йоганнесбурґ вже й не згадуйте. Тепер же що дня приходить ся читати в ґазетах про се місто. Але й то правда, що ся „золота столиця полудневої Африки“ як кажуть Анґлїйцї — то зовсїм нове місто, котрому не стає ще більша половина лїт до сьвяткованя 25-лїтного ювилею свого заложеня.

Йоганнесбурґ як би якоюсь чародїйною силою в однїй хвили виринув зпід землї. В р. 1885 відкрито насамперед золоті поклади на всходї Трансвалїї, в горах, де Кап, недалеко границї портуґальскої кольонїї, над рікою Кап. В 1885 р. заложено тут першу копальню Шеба, найбільшу до нинї в сих сторонах. Дохід з неї зараз в перших початках показав ся величезний, бо вилупане камінє давало 15 до 20 процент золота на місяць. Людий взяла ся від того золота формальна горячка; хто лиш мав якийсь капітал, спішив сюди копати золото. Як би за одну ніч стануло ту місто Барбертон. Акциї видавані на 1 фунт штерлїнґів (10 зр.) ішли страшенно в ґору, так, що вже в 1886 р. дійшли були до вартости 90 фунтів, значить ся 900 зр. Ну, від такого шаленого зарібку можна таки на правду здуріти. Незадовго показало ся, що в приступі тої горячки золотої, нїхто не зважав на трудности, які можуть настати з причини браку вугля і лихих доріг та взагалї з браку всякої комунікациї. Чим глубші ставали копальнї, тим було гірше і наконець поменші предприємства почали упадати, аж наконець настала катастрофа, котрої наслідки дають ся ще до нинї відчувати мимо того, що єсть й дешевий довіз вугля і побудовано зелїзницю над морем.

То був лиш початок відкритя золота в Трансвалїї. Опісля розпочали ся пошукуваня по цїлім краю. І дїйстно, на полудни від Преториї, на вижинї, званій Вітватерсрандом, що тягне ся яких 65 кільометрів, відкрито в роках 1885 і 1886 перші жили золота. Ще дальші пошукуваня показали, що золото знаходить ся на цїлій сїй вижинї, та невадовго повторила ся тут та сама історня, що й в горах де Кап. Як там Барбертон, так тут через ніч повстало місто Йоганнесбурґ, лиш серед далеко догіднїйших обставин.

При сїй нагодї може не від річи буде розповісти історию, котра показує нам наглядно, як то нераз щастє само лїзе в руки і треба лиш, щоби чоловік умів єго вхопити. У нас кажуть: „Прибудь щастє, розум буде“; але здаєсь, що лїпше сказав один поет нїмецкий: Учись лиш ловити щастє, бо щастє єсть всюди. Перший властитель того ґрунту, на котрім стоїть нинї Йоганнесбурґ, не умів зловити щастя, хоч оно само лїзло єму в руки, і длятого помер в домі убогих в Ґільдфорд в Анґлїї. Був то старенький чоловічок, котрий богато навештав ся по сьвітї; служив з першу в давній всхід-

(Засїданє Палати послів з дня 4. мая).

На сїм засїданю вела ся дебата над §. 28, в котрім містять ся постанови що до місця вибору. При сїй нагодї прийшло до острої перепалки межи послами Шайхером а Менґером.

Пос. Шайхер сказав, що посередні вибори перейшли в Палатї лиш длягого, що лїберальна партия вийшла, взглядно, що еї відкомандировано. Голосованє було ударом в лице виборцїв. — Пос. Менґер відповів на то, що той закид, який зробив пос. Шайхер лїберальній партиї, есть простою неправдою і що пос. Шайхер вдарив тим в поганий спосіб правдї в очи. Як-раз в клєрикальній партиї — казав бесїдник — бувают надужитя при виборах. (Аитисеміти: Авшпіц!)

Справоздавець Ґец зі взгляду на внесеня Брзорада, Кайцля і Спінчича годив ся на слїдуючу поправку в третім уступі: „В більших громадах або місцевостях, де число управнених до голосованя есть більше як тисяч, можуть власти полїтичні в порозуміню з громадою в справі вибору виборцїв установити кілька секций виборчих і придїлити до них виборцїв після місцевої приналежности. — З сею зміною ухвалено §. 28.

Недїля яко день вибору.

При §. 31, в котрім есть бесїда о видаваню карток до голосованя, поставив пос. Кравз внесенє, щоби не обмежувано права вибору відмовленем відпустки на час вибору, а пос. Ріхтер поставив внесенє, щоби безпосередні вибори в загальній клясї виборцїв відбували ся лиш в недїлю. — За сим внесенем промавляв Кравз, котрий сказав, що коли селяни в недїлю по богослуженю можуть ще кілька годин перебувати в коршмі, то можуть і в виборах брати участь. — Пос. Шікер ставив поправку, після котрої час і протяг віддаваня голосів треба так означити, щоби виборцям право вибору було о скілько можна забезпечене. — При голосованю ухвалено §. 31 в поправкою Шікера а внесеня Кравза і Ріхтера відкинено. Остаточно доведено дискусию аж до §. 40.

Перегляд полїтичний.

Вчера відбула ся нарада предсїдателів клюбів парляментарних в справі уложеня проґраму робіт підчас теперішної сесиї. Постановлено на разї залагодити всїлякі закони податкові і закон о приналежности, а з реформ податкових закон заводячий безпосередні податки, особисто-доходовий податок ґрунтовий, ревізию катастру, відписанє податку ґрунтового і податок біржевий. — Рада державна буде радити аж до кінця свого законного речинця; о скоршім розвязаню еї правительство не думає.

Бірмістром Відня вибрано вчера Штробаха 94 голосами (лїберал Ґрібль дістав 42 голосів). Штробах заявив, що приймає вибір, щоби дати тим можність, аби адміністрация міста перейшла в законні руки. „Др. Люеґер — сказав Штробах — зробив жертву в інтересї людности і длятого радо зроблю єму місце, коли на то час прийде. Відтак заявив Штробах. що яко Нїмець з роду буде старати ся о то, щоби Віденъ задержав свій характер нїмецкий.

З Нїмеччини доносять про два характеристичні факти: Frankf Ztg. довідуєсь з Берлина, що в тамошних кругах розповідають собі, що цїсар нїмецкий старав ся наклонити Бісмарка, щоби той заохочував до збільшеня фльоти нїмецкої, а навіть висказав, що готов би знову покликати Бісмарка на канцлєра. Другий характеристичний факт — то страйк складачів друкарских в Галлї, котрі складали социяльно-демократичну ґазету Volksblatt. Они сьвяткували день 1 мая як всї социяльні демократи, а друкарня не хоче їм тепер заплатити за той день.

В Римі розійшлась непотверджена доси чутка, що ґен. Бальдісера побив Абесинцїв і станув в Адіґратї. Король Менелик, кажуть, рішив ся вертати назад і виступити знову против Італїянцїв.

Новинки.

Львів дня 7 мая 1896.

— **Ц. к. краєва Рада шкільна** ухвалила між иншими на засїданю з дня 4 с. м. 1) Затвердити вибір п. Мих. Ґараніха з Цеброва на відпоручника ради шкільної в Тернополи; 2) іменувати учителями народних шкіл: Йос. Хорошого управителем 2-кл. школи в Залїшанах, Ант. Ковальского управителем 4-кл. школи в Рожнїтові, Вільг. Дроздовского управителем 3-кл. школи в Іжовім, Мат. Козяка управителем 2-кл. школи в Опришівцях, Теоф. Рожаньску старшою учителькою 5-кл. школи в Товмачи: 3) переміннити одноклясову школу народну в Довгім на двоклясову від 1 сїчня 1897; 4) приймити до відомости справозданя ц. к. інспекторів краєвих з візитациї II-ої ґімназиї у Львові і I-ої в Перемишли.

— **Школу читаня і писаня** для дорослих анальфабетів засновано дня 3 мая в Кракові. Неуміючих читати і писати має Краків 15.000 душ. У Львові на 120 тисячів населеня есть аж 45 тисячів осіб, котрі не знають нї читати нї писати.

— **Льосованє** Головна виграна в сумі 50.000 зр. при тягненю трипроцентових льосів кредитових припала на серию 4519 ч. 35, друга виграна 2000 зр. на серию 1761 ч. 23.

— **Злочиньство свого рода**. З Сянока пише тамошна Gazeta: В ночи на пятницю перекопав невислїджений напевно злочинець цїлий огород і теплярнї міского огородника Йосифа Урси. Шкода, яку потерпів Урса, виносить до 3000 зр., а до того позбавлено его всїх средств до житя, бо злочинець нїчого не пошанував і знищив цїлий доробок і всї припаси. Підозріного о той злочин огородника Якова Конечного арештовано і віддано карному судови, бо Конечний мав недавно грозити Урсї подібним дїлом. Коли би то показало ся правдою, то дїйстно була би се нечувана конкуренция.

— **Убийство.** З Черновець пишуть: Стражник скарбовий Вольф з Лукавицї довідав ся, що в Журинї є богато пачкарів. Щоби їх зловити, прийшло Вольфови на гадку перебрати ся в селяньску одежу і так піти до Журина. Однако коли там прийшов, пізнали его зараз пачкарі і один з них, Михайло Косован, ударив его так сильно сокирою по голові, що Вольф упав без притомности на землю. Облитого кровию віднесено Вольфа до поблизької хати, де він вскорі помер. Косована арештовано і відставлено до суду.

— **Град** навістив околицї Сянока. Именно дня 4 с. м. надтягнула від заходу хмара з громами і блискавицями і між годиною 3 а 4-ою з полудня пустив ся сильний дощ змішаний з градом величини бобу. В охрестности Заршина і Довгого, в повітї сяніцкім падав рідко, але між Довгим а Бажанівкою в напрямі від заходу на всхід в ширинї на 200 метрів, а на 1 кільометер довжини упав такий сильний град, що покрив поля на 5

но-индийскій компанії, був в кримскій війнї і тогди під Севастополем зранили его тяжко; опісля переніс ся до Индиї і там підчас ворохобиї воював против Індів. Наконець переніс ся до полудневої Африки і тут в анґлїйскім войску ходив в похід против Зулюсів та Бурів. На короткий час перед тим, коли Бури вибили ся були знову з під анґлїйского панованя, купив він був як-раз в тім місци, де нинї місто Йоганнесбур, 10.623 морґів ґрунту за 4.200 зр. і хотів там поставити собі хутір. Але вибухла війна з Бурами і він пішов на війну та належав до того відділу, що держав Преторію. Коли проголошено републику, не хотїв він служити під президентом Кріґером і его майно сконфісковано, а він вернув до Анґлїї і помер там в домі убогих. Не мало бракувало а був би став мілїонером.

Місто Йоганнесбурґ лежить в дуже здоровій околици і для Европейцїв як найдогіднїйшій, але убогій в дерево і воду. Весна розпочинає ся тут у вересни, а теплота буває така, як у нас в лїтї. Часом перепадають дощі, а в день на сонци таки спека; але скоро лиш сонце зайде, настає значний холод. Лїтом, від грудня до лютого, буває велика спека, а часто сильні тучі. Осїнь есть подібна теплотою до весни; зима відзначає ся тим, що буває дуже суха, дощі лиш рідко перепадають, а в ночи бувають сильні приморозки, так, що вода на дворі замерзає нераз і на палець грубо. Та обставина, що навіть в горячій порі бувають тут ноги холодні, причиняє ся богато до того, що Европейцям тут здорово жиє ся.

Населенє есть тут так ріжнородне, як лиш можна собі подумати; можна знайти людий із всїх пятьох частий землї. Онтам коло біржи н. пр. стоїть кількох панків, членів тутешної аристократиї грошевої, а всї поубирані на лад европейский після найновійшої моди; розмавляють, видко, про акциї копальнянні. Зараз коло них сидять на земли Маляйцї коло своїх кошів з овочами; зпід білого турбана на голові сьвітять ся їм чорні їх очи; мають на собі довгу аж по кістки білу одежу, верх котрої убирають ще цьвітистий кафтан без рукавів а з широкими полами. В иншім місци видимо знов громадку Бурів, що приїхали з села до міста; то люди високого росту плечисті, з довгими бородами і опаленим лицем, в капелюхах з широкими крисами на голові. Улицею іде громада Кафрів посьпівуючи і розмавляючи; ідуть шукати роботи, роздивляють ся по містї, та подивляють его дива. Переходять европейскі дами в наймоднїйших строях, а за ними ідуть чорні кафрівскі дївчата, босі але в цьвітистих, яскравих спідницях, з блискучими кільцями на ногах і руках, ну, та й — в носї. Можна почути всїлякі мови, але переважає анґлїйска і голяндска; анґлїйска есть мовою торговельною і біржевою, бо Анґлийцї взяли тут всї промислові і торговельні інтереси в свої руки, — голяндска есть мовою урядовою, в нїй ведуть ся розправи судові і нею порозумівають ся Европейцї з Кафрами.

Улицї в містї суть широкі, звичайно на 15 до 21 метрів, а тротоари на 3 метри; есть також богато великих площей. Кождому, що перший раз оглядає місто, впадає зараз се дивне диво, що правительственний будинок стоїть на церковній площи, а реформована церков на правительственній площи. Чому так будинки поміняли сь за площі, чи площі за будинки — сего нїхто не знає та й впрочім не питає, бо тут засада: Як звав, так звав, коби було золото.

Доми в містї так само преріжні як і его жителї. Первістно, коли ще не було зелїзницї, і коли весь материял будівельний треба було спроваджувати волами з Кімберлє 440 кільометрів далеко, будовано правдиві лїпянки з непаленої цегли і рода глинки званої „даґґа“; дахи на них роблено з ґонтів, або таки вкривано лиш мурявою. Ще тепер стоїть богато таких лїпянок на передмістях, де мешкають Кафри, та хіньскі робітники або кулї. Пізнїйше увійшла в моду карбована бляха. Доми з тої бляхи ставлено в той спосіб, що насамперед муровано фундаменти з ломаного каміня; на фундаментах ставлено з тонкого дерева лиш найважнїйші підпори хати угольні стовпи і вязанє та крокви і лати на них а то все відтак оббивано бляхою доокола, — от і була хата як бляшанна коробка з отворами на двері і вікна. Стелю роблено з тоненьких тертиць обгибльованих лиш з одного боку а так само роблено і поміст. Хто хотїв мати ще лїпшу хату, то вимуровував стїни в серединї непаленою цеглою і облїплював даґґом. Тертицї на стелю і поміст спроваджувано аж із Швециї а готові двері і вікна — чисте дрантє — з Америки. Всї доми в містї мають веранди або підсїня, звані тут „ступ“, котрі ідуть доокола дому, або обнимають его з двох сторін. Тї підсїня, здаєсь, навіть конечні, бо раз дають підчас спеки потрібний холод а відтак і хоронять доми від грубих дощів.

В послїдних часах увійшли тут в моду муровані одноповерхові двірки або т. зв. котажі. Кождий такий котаж обчислений лиш на одну родину; має звичайно чотири або пять комнат, кухню, комору і комнатку до купаня, та алькірик для жіночої служби. На подвірю буває хатка для Кафра, котрий служить за паробка і сторожа. Коло котажу есть ще звичайно і огород, котрий виглядав би таки незле, коби було чим підливати, а то в містї нема на-

цм. грубо і лежав до другого дня рано, а в ровах і до по полудня. В тім місци вибив град озимину.

— **Повени** навістили сими днями деякі околиці Чех в наслідок великих злив. Про ті повени приносять телеграми отсї близші вісти: В понеділок о 5-ій години пополудни дали ся в Празї чути вистріли на алярм, на знак що грозить небезпечність повени. Передмістя Лїбен і Подбаба та цісарскі млини залила вода разом з частию острова Кампа. — З Беруна доносять, що рух між двірцем а містом перерваний. Дальші вісти о місцевостях положених над ріками в полудневій Чехії звучать, що вода в ріках дуже сильно прибуває.— З Опави на Шлезку пишуть: Халупник Петро Мусял з Великого Кунцендорфу, в повіті тїшиньскім, хотїв оногди рано перевезти через ріку Остравицю 14 осіб. Ріка була велика. Зараз при березї перевернуло ся човно і всї особи випали з него у воду. З тих удало ся виратувати десять осіб, а три женщини і один мужчина потонули. Мусяла, котрий щиро займив ся ратованем людий, арештовано. Доси добуто три трупи з води.

— **Також причина до самоубийства.** Дня 1 мая — як пишуть з Сатмара на Угорщинї — вийшла з дому дочка богатого фабриканта возів Йосифа Надя і як вказують різні познаки, мусїла позбавити ся житя. Тота панна зложила минувшого року іспит на учительку народну і приготовляла ся сего року до іспиту виділового. В полишенім листї пише она до родичів, що хоч она була добре приготовлена, то однако не могла відповісти на одно питанє професора, а того она не може пережити. Догадують ся, що дївчина кинула ся до ріки Самош, котра пливе попри саму хату.

— **Зловений злочинець.** Дня 8 мая 1893 р. утїк з місця робіт коло реґуляциї Бялої Микола Ганчарюк, родом з Підгайчик в коломийскім повіті, котрий відсиджував кару в станїславівскій вязници. Укривав ся майже три роки і аж 27 цьвітня с. р. відставила его брідска жандармерия назад до вязницї в Станїславові.

— **Напад розбійників на князя.** З Фраскатї в Італії доносять до нїмецких часописий, що оногди напали розбійники в Альбаньских горах коло Риму на князя Юрия Саско-Майнїнґенского, котрий подорожує тепер з жінкою по Италїї. Розбійники вимусили на князю великий окуп і пустили его на волю. В товаристві князя їде також звістний німецкий писатель драматичний Ришард Вос з жінкою.

— **Совістна кума.** Неписьменна Анна Яблоньска з Кленарова усклада́ла собі 38 зр. а що боя-ла ся, аби її гроший не украдено, дала їх кумі Аннї Ґімльовій, щоби тота занесла їх до каси щадничої. Кума взяла гроші, дала Яблоньскій книжочку каси ощадности і всьо булоби добре, колиб не то, що Яблоньска хотячи похвалити ся показала одній своїй знакомій книжочку. Знакома була письменна і відразу вичитала, що на книжочку віддала Ґімльова в касї лише 25 зр. а решту певне взяла собі.

— **Померли:** В Монахові учений нїмецкий проф. Ґефкен, приятель небіщика цїсаря Фридриха; — в Райхенгаль в Бавариї, інжинїр Брандль, будівничий славних палат пок. короля баварского Людвика II. Брандль був найулюбленїйшою особою у того нещастного короля, бо умів вдоволяти всякі его забаганки, а крім того позичав ему гроший, як каса державна була вичерпана. Полишив кількасот міліонів маєтку для свого одинокого 15-лїтного сина.

Штука, наука і лїтература.

— **„Дзвінка“** ч. 9 містить: Повістку Ів. Франка „Старе добро забуваєть ся“; — стих Вас. Ріленка „З весною“; — дальшу часть „Учених розмов Никольця з татуським“ Ост. Макарушки; — початок повістки „Фарбар Абутів і голяр Абусів“; — докінчене розвідки природописної „Малі сусїди людий“; — дальшу часть спису дїтий, що зобовязали ся складати по 2 кр. на тиждень на цїли товариства „Шкільна поміч“ і „Руслан“ та загадки, ребуси і їх розвязки з попередного числа.

— **„Учителя“** ч. 9 обіймає: Продовжене праці Ант. Глозиньского „Огород шкільний“;— статю Ів. Петришина „Притуловища і читальні яко конечні співчинники народної школи“; — відчит М. Солтисової „О образованю і вихованю дївчат“; — всячину, постанови властий шкільних, конкурси і оповіщене іспитової комісиї для ручних робіт в Самборі.

ПОДЯКА.

Громада Чистогорб упросила управителя школи народної в Команчи п. Франц Йосифа Ґалюховского, не хотячи за писаря мати жида, о приняте у нас писарки. П. управитель приняли секретарку на нашу просьбу, і зараз на найпершім засїданю піддали свою гадку, щоби справити гарну книжку з написом і хрестом руским і післати еї до земляків Русинів в Америцї, щоби там збирати жертву на збудоване нової церкви в нашій громадї. Начальник громади Андрій Паленьскій охотно пристав на таке сьвяте дїло, книжку вислано з підписом місцевого пароха Вп. о. декана Йоана Лїщиньского і ради громадскої до Панька Русина і Семка Бабяка в Америцї в Сполучених Державах. Панько Русин і Семко Бабяк назбирали до того часу 605 зр. і гроші тоті прислали до рук Вп. о. Йоана Лїщиньского. Чудо, бо з малої мисли щасливий чин і так маємо надію, що небавом збудуємо нову церков, длятого на першім місци складаємо горячу подяку Вп. управителеви п. Францу Ґалюховскому і голосно виражаємо: честь і слава таким Полякам! Дальше Впр. о. Йоану Лїщиньскому яко нашому возлюбленому душпастирю а Вам Паньку Русин і Семку Бабяк засилаємо горяче з душі і серця „Спаси Біг!“. — *Михайло Білущак*, старший брат церковний; *Михайло Кадиляк* і *Миколай Присташ*, радні; *Андрей Паленьский*, начальник громади.

Господарство, промисл і торговля.

— **Ц. к. Дирекция руху зелїзниць державних** оповіщує: Безпосередний рух особовий поміж стациями ц. к. австрийских зелїзниць державних а Берлином. Видаванє осібних білетів до Берлина і назад. З поводу вистави промислової, яка відбуде ся сего року в Берлинї, буде видавати ся в часї від 7-го мая до включно 8-го жовтня 1896 кождого втірка і четверга білети до Берлина (зелїзниця міска) і назад в слїдуючих стациях і по слїдуючих зниженых цїнах:

1. через Краків-Боґумин-Вроцлав:

	I. кл.	II. кл.	III. кл.
		марок	
З Бродів	143·30	94·80	48·10
„ Черновець	175·70	114·40	54·30
„ Львова	129·30	86·40	44·70
„ Підволочиск	162·50	106·60	51·70
„ Перемишля	112·30	76·20	41·10
„ Сучави	191·70	124·20	57·50

2. через Краків-Осьвєцім або Щакову-Швінтохльовіц-Вроцлав:

	I. кл.	II. кл.	III. кл.
З Бродів	131·80	87·—	44·20
„ Черновець	164·20	106·60	50·40
„ Львова	117·80	78·60	40·80
„ Підволочиск	151·—	98·80	47·80
„ Перемишля	100·80	68·40	37·20
„ Сучави	180·10	116·40	53·80

Білети поворотні III. кляси мають стійність на шляхах ц. к. австрийских зелїзниць державних тілько до поїздів особових. Цїни за їзду розуміють ся там і назад. Дїти від 4-ох до 10-ти лїт платять половину цїни. Білети поворотні мають стійність 10 днїв включно з днем закупна.

Поворот мусить начати ся найпізнїйше о півночи 10-го дня, по уплині котрого їзди поворотної переривати не можна. Кождий цїлий білет управнює до безплатного перевозу на шляхах зелїзниць нїмецких пакунку 25 кл., а пів білету 12 кл.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 7 мая. Pol. Corr. доносить, що кн. Фердинанд болгарский має нинї переїзджати через Відень і не задержить ся тут, лиш поїде просто до Бїлграду.

Петербург 7 мая. Вість, що цар по коронациї має поїхати в гостину до Відня і Берлина, єсть безосновна.

Букарешт 7 мая. Ґрадістеану відповів на інтерпеляцию, що правительство було би похибило супротив найзвичайнїйшої чемности, коли-б було не приняло запрошеня на угорску виставу а що-до демонстрациї студентів, то мусить зганити несенє в походї хоругов з визиваючими написами.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

віть води до питя подостатком. Коли настане посуха, то брак води дає ся ще тим більше відчувати, що нема чим зливати улиць і в містї піднимають ся страшенні тумани пороху, що аж трудно віддихати.

Місто має майже виключно характер анґлійский. Всї гостинницї і готелї уладжені тут на лад анґлійский але житє дуже дороге, особливо же дорогі помешканя, тим більше, що людий прибуває що раз більше а домів задля браку доброго материялу і дорожнї єго мало будують. За одну котажу — самі голі стїни без меблїв — треба заплатити місячно 15 до 20 фунтів штерлїнґів (180 до 240 зр.) місячно чиншу. Нежонатий чоловік, що наймає собі помешканє (одну умебльовану комнату), харч і слугу в готелю, мусить заплатити місячно 8 до 10 фунтів штерлїнґів (96 до 120 зр.). Цїна артикулів поживи буває всїляка; одні платять ся дорожше, другі дешевше; але загально можна то сказати, що огородовина і бараболї бувають завсїгди без виимки дуже дорогі, а то має свою причину в тім, що в містї далеко лекше о гроші як о ті продукти. Фунт мяса коштує пересїчно 30 кр. а фунт бурскої муки (грубої) 9 до 12 кр.; за чверть лїтра пива, легкого виробльованого таки на місци треба заплатити 30 кр., а фляшка нїмецкого пива коштує 2 зр. 10 кр.

Промисловцї і робітники будівельні можуть тут стояти добре; зручний і пильний робітник може на день заробити 9 до 10 зр. Білї слуги платять ся тут дуже добре і навіть дуже їх пошукують. А всеж-таки стало тут для сих людий в послїдних часах дуже тїсно, бо найшла їх така маса, що годї знайти якої роботи, тим більше, що Йоганнесбурґ одиноке місто в краю, де европейский ремісник або робітник може ще щось заробити.

Йоганнесбурґ найбільше місто в цїлій Трансвалїї, але мимо того ще доси не має тих прав, які мають і найменші міста в краю. Причина сего двояка: раз, що устрій громадский не міг поступати рівним кроком зі зростом міста, а відтак і то, що правительство боячись впливу Анґлїйцїв не спішить ся з наданем місту громадского устрою. Йоганнесбурґ не має власної управи громадскої, як другі міста, лиш яко „копальня“ стоїть під властию правительственного комісаря для копалень в цїлім повітї. Щоби же яко-тако відповісти вимогам заряду так великої громади, котра ще до того дає державі більше як половину всїх еї доходів, установлено в містї найвисшу власть, т. зв. раду здоровля (Gezundheits-Comite). Вже з самої назви видко, що до сеї власти належить передовсїм дбати про здоровлє в містї і видавати такі розпорядки, котрі мають здоровлє людий на оцї. Крім того належить до сеї власти полїция безпечности і догляд над будівлями. Членів тої ради іменує по части само правительство, по части вибирають їх жителї міста, що платять податки; всї ухвали тої ради мусять ще мати затвержене правительства. Що така орґанїзация єсть за потяжка, се річ очевидна, але по тім, що стало ся, не можна навіть і подумати, щоби відносини змінили ся.

(Конець буде.)

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Левиньского під зарядом В. І. Вебера.